

Το πέρασμα των Τεμπών

Το τοπίο στη λογοτεχνία

Κλαύδιος Αιλιανός, *Ποικίλη Ιστορία*, βιβλ. Γ', κέφ. α'.

«...Κισσός μεν γαρ πολὺς και ευ μάλα λάσιος ενακμάζει και τέθηλε και δίκην των ευγενών αμπέλων κατά των υψηλών δέντρων ανέρπει και συμπέφυκεν αυτοίς πολλή δε σμίλαξ, η μεν προς αυτόν τον πάγον ανατρέχει και επισκιάζει την πέτραν και εκείνην μεν υπολανθάνει, οράται δε το χλοάζον παν, και έστιν οφθαλμών πανήγυρις. Εν αυτοίς δε τοις λείοις και καθειμένοις άλση τε έστι ποικίλα και υποδρομαί συνεχείς εν ώρα θέρους καταφυγείν οδοιπόροις ήδιστον καταφύγιον, ο και δίδωσιν ασμένως ψυχάσθαι· διαρρέουσι δε και κρήναι συχνάι και επιρρεί νάματα υδάτων ψυχρών και πιείν ηδίστων· κατάδουσι δε όρνηθες άλλος άλλη διεσπαρμένοι και μάλιστα οι μουσικοί [...] και παραπέμπουσιν απόνως και συν ηδονή, δια του μέλους τον κάματον των παριόντων αφανίσαντες [...] δια μέσου δε των Τεμπών ο Πηνειός ποταμός έρχεται σχολή και πράως ελαίου δίκην πολλή δε η σκιά εκ των παραπεφυκότων δέντρων και εξαρτωμένων κλάδων τίκτεται [...] πας δε ο περίοικος λαός συνίασιν, άλλος μεν άλλη και θύουσι και συμπίνουσι.»

I. M. Παναγιωτόπουλος, *Ελληνικοί ορίζοντες*, Εκδόσεις Πυρσός, Αθήνα 1940.

«...Είναι θαυμάσιο να παρακολουθει κανείς, καθώς φεύγει με το σιδηρόδρομο από τη Λάρισα, με ποιο τρόπο ο κάμπος αρχίζει σιγά σιγά να στενεύει, να σβήνεται και να χάνεται, με ποιο τρόπο τα πρώτα ανασηκώματα του εδάφους, οι πρόβουνοι του Όλυμπου και της Όσσας, καμπυλώνονται στο διάστημα και με ποιο τρόπο τα δυο βουνά πλησιάζουν το ένα τ' άλλο, σα να θυμούνται κάθε στιγμή την προαιώνια εποχή, που αποτελούσαν αδιάσπαστο σύνολο, και να παραπονιούνται για το χωρισμό. Μα ίσια ίσια αυτός ο χωρισμός, που είναι σα να χρωσιέται σε θεία φροντίδα, καθώς παρατηρεί ο Αιλιανός, έπλασε το δυσπερίγραπτο πέρασμα του βουκολικού ειδυλλίου. Ο κάτω Όλυμπος δεν έχει τίποτε από το ομηρικό μεγαλείο του άνω Ολύμπου· κι όσο κι αν προσπαθεί να πέσει απόκρημνος, τόσο που να μη χωρεί τίποτε άλλο στην κατηφοριά του από τη σιδηροδρομική γραμμή, κι όσο κι αν

προσπαθεί να πυργωθεί ανήλικος στο διάστημα, δεν κατορθώνει να μεταδώσει στον ταξιδιώτη το δέος και τον ίλιγγο, που δίνουν άλλα σκισμένα βουνά, τα βουνά των Καλαβρύτων για να φέρω ένα παράδειγμα. Οι πλαγιές του Κισσάβου είναι σε πολλά τους σημεία πολύ λιγότερο απόκρημνες· κατεβαίνουν ήρεμα και μαλακά: προς το μέρος τούτο των Τεμπών είναι ανοιγμένος ο δρόμος. Μα, όσο να πεις, εδώ πέρα βρίσκονται δύο βουνά χωρισμένα αναμεταξύ τους με στενότατο πέρασμα· η λαϊκή παράδοση τα θέλει να φιλονικούν, τα βλέπει να στέκονται αντιμέτωπα, γεμάτα ζήλια και πάθος. Κ' είναι περίεργο, πως η μόνη αίσθηση που δε φαντάζομαι να εξουσιάζει τον ταξιδιώτη, μόλις μπει στην κοιλάδα των Τεμπών, είναι η αίσθηση του μίσους και της αλληλομαχίας των δύο βουνών. Τι εξαφανίζει την εντύπωση της αλληλομαχίας αυτής; Χωρίς αμφιβολία, τα δύο στοιχεία που κυριαρχούν μαζί με την πέτρα στα Τέμπη: το νερό και το πράσινο.»

Στην κοιλάδα των Τεμπών, Στίχοι, Μουσική: **Θανάσης Παπακωνσταντίνου**

Μες στην κοιλά -όπως τα λέω-
μες στην κοιλάδα των Τεμπών
φόβος των μηχανοδηγών
είν' ένας γέ -όπως τα λέω-
είν' ένας γέρο-πλάτανος
μαγκούφης και παράφορος,
που πίνει απ' το -όπως τα λέω-
που πίνει απ' το θολό νερό
του ποταμού, το ιερό.
Πίνει κι απλώ -όπως τα λέω-
πίνει κι απλώνει ρίζωμα
βαθιά μέσα στα ανείπωτα.
Κι όποτε παί -όπως τα λέω-
κι όποτε παίρνει ανάποδες
γέρνει και πέφτει στις γραμμές.
Πιάνει το τρέ -όπως τα λέω-
πιάνει το τρένο από τ' αυτί:
"Μη τη περνάς τη Γευγελή".
Μένα μου το -όπως τα λέω-
μένα μου το 'πε ο Πηνειός

το μυστικό ο φλύαρος
πως ήταν ά -όπως τα λέω-
πως ήταν άνθρωπος παλιά
κι είχε παιδιά στην ξενιτιά.